

УДК: 631.147(4-672EU)

Biblid 1451-3188, 24 (2025)

Год XXIV, бр. 89, стр. 121–142

Изворни научни рад

Рад примљен 01. 02. 2025. године

Рад одобрен 14. 02. 2025. године

DOI: https://doi.org/10.18485/iire_ez.2025.24.89.6

CC BY-SA 4.0

ОСНОВЕ СИСТЕМА ОРГАНСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ ЕУ

Душан ДАБОВИЋ*

Анстракт: Овај рад има за циљ да утврди основне елементе система органске производње ЕУ (EU). Аутор у раду анализира мере које ЕУ доноси, узимајући у обзир и независне извештаје који су донети о тој области и одговарајуће релевантне статистичке податке: Он настоји да утврди значај система органске производње за Републику Србију. При томе, аутор користи научне методе анализе текста, формално-правни метод, упоредно-правни метод и статистичке методе. У уводу рада даје се увид о основним важећим прописима ЕУ из ове области. У садржају су представљена питања о структури основне Уредбе у овој области. Притом, због обимности текста анализиране су само методе производње посебних група органских производа (биљни производи, сточарство, аквакултура, прерађена храна и прерађена храна за животиње). Аутор је изнео и одређени садржај других Уредби ЕУ којима се уређује посматрана област, а дао је и одговарајућу анализу важећег Акционог плана за период 2021–2027. године. Такође, у раду је представљен веома значајан независни ревизорски извештај о финансијској помоћи ЕУ у овој области за период од 2014–2022. године, са неким подацима до 2024. године. Осим тога, дати су најзначајнији релевантни статистички подаци за претходни период. Аутор рада пружа и одговарајућу анализу садржаја Закона о органској производњи Републике Србије, као основног правног акта у овој области у нашој земљи.

Кључне речи: Органска производња, рурални развој, подстицаји, ГМО, одрживост, биодиверзитет, пољопривредно земљиште, означавање органских производа.

* Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде Републике Србије. Е-mail: dusan.dabovic@minpolj.gov.rs. ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-8985-0290>.

1) СВРХА

Према прописаној дефиницији присутној у ЕУ, органску пољопривредну производњу чини скуп пољопривредних метода за производњу хране, при чему се користе материје и процеси којима се доприноси заштити биодиверзитета и мањој загађености воде, ваздуха и земљишта.¹ При томе, Европска комисија органску пољопривреду сматра кључним чиниоцем за задржавање одрживости пољопривреде ЕУ, као и за постизање планираног циља – до 2030. године 25% пољопривредног земљишта у ЕУ да буде органски обрађено, што је значајан напредак у односу на удео од 10,5% колико је било предвиђено за учешће органске пољопривредне производње у укупној пољопривредној производњи у претходном периоду, од 2014. године до 2022. године. У наведеном претходном периоду, из одговарајућих фондова ЕУ органска пољопривреда добила је помоћ од 12 милијарди евра за постизање датог циља у оквиру тадашње Заједничке пољопривредне политике (ЗПП). Садашње важеће основне уредбе о ЗПП-у званично су усвојене од Европског парламента на седници 23. новембра 2021. године. Ови прописи ступили су на снагу 1. јануара 2023. године и остају на снази до 31. децембра 2027. године. При томе, ажурирана ЗПП уводи већу флексибилност за државе чланице у спровођењу циљева своје политике. Наиме, ЗПП игра кључну улогу у олакшавању преласка на органску производњу великих размера унутар ЕУ. Међутим, ефикасност ЗПП зависи од способности ове политике да понуди снажну подршку органској производњи и признање овим произвођачима и њиховим додатним напорима, уз обезбеђивање адекватних улагања. При томе, Европска комисија је предузела значајне кораке ка постизању система одрживе хране до 2030. године увођењем Европског зеленог договора 2019. године и објављивањем Стратегије ЕУ „од њиве до трпезе“, као и Стратегије ЕУ о заштити биодиверзитета, у мају 2020. године. Ове стратегије су зацртале јасне циљеве за дату транзицију органске производње. Међутим, посебна Уредба о спровођењу ЗПП-а бр. 2021/2289 налаже да државе чланице морају да „пруже објашњење о националном доприносу у постизању циљева Уније за 2030. годину“, односно да га спроведу онако како је наведено у Стратегији „од њиве до трпезе“ и Стратегији о заштити биодиверзитета. Овај пропис дозвољава Европској комисији да процени спровођење, усклађеност и утицај

¹ “Regulation (EU) 2018/848 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on organic production and labelling of organic products and repealing Council Regulation (EC) No 834/2007”, *OJ L* 150, 14. 6. 2018, pp. 1–92, Introduction, par. 1; Consolidated text: “Regulation (EU) 2018/848 of the European Parliament and of the Council of 30 May 2018 on organic production and labelling of organic products and repealing Council Regulation (EC) No 834/2007”. Интернет: ELI, <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/2023-02-21>; Stephan Dabbert, Anna Maria Haring, Raffaele Zanolì, *Organic Farming: Policies and Prospects*, Zed Books Ltd., 2013.

предложених стратешких планова ЗПП-а, као и да прати законодавство и испуњење обавеза према Унији у државама чланицама у области животне средине и климе. Важећа Уредба бр. 2018/848 о органској производњи и обележавању органских производа донета је 2018. године и њоме се укида Уредба са истим предметом из 2007. године. Прописано је да се ова нова Уредба примењује на следеће производе који потичу из пољопривреде (укључујући аквакултуру и пчеларство), а односе се на живе или непрерађене пољопривредне производе, укључујући семе и друге биљне репродуктивне материјале, као и прерађене пољопривредне производе који се користе као храна. Уз то, и на оне који се односе на храну за животиње. У овој Уредби наводи се да државе чланице могу да примене национална правила или, ако их немају, приватне стандарде за производњу, обележавање и контролу производа који потичу из угоститељских објеката, али без означавања ознакама ЕУ за производе произведене у складу са овом Уредбом. Осим тога, Уредба прописује да органска пољопривредна производња има одређене опште циљеве и опште принципе. Такође, Уредба уређује правила производње, како за прелазни период тако и за органску пољопривредну производњу, и то посебно за биљну и за сточарску производњу, прерађене производе, за производњу алги и животиња аквакултуре, као и за прерађену храну за животиње. Осим тога, Уредба детаљно уређује и питања о означавању органских производа, као и о систему сертификације и контроле производње. Уз то, посебно су уређена питања трговине органским производима са трећим земљама, као и питања о сакупљању, паковању, транспорту и складиштењу органских пољопривредних производа. Поред ове основне уредбе, у области органске пољопривредне производње донета је и Уредба која се односи на обележавање органске хране за кућне љубимце, као и више спроводећих Уредби у датој области.² Органска пољопривреда у ЕУ, осим наведених Уредби, уређена је и одговарајућим Акционим планом за период 2021-2027. године, који је трећи акциони план у низу од почетка уређивања ове области, на нивоу Уније. Наиме, овај Акциони план надовезује се на Акциони план за период 2014-2020. године, у којем су неки од проблема идентификовани током ревизије политике ЕУ о органској пољопривредној производњи, на основу које је усвојена наведена основна Уредба. При томе, свих предвиђених 18 мера биле су у потпуности спроведене у претходном периоду 2014-2020. године. Нови Акциони план такође узима у обзир резултате јавних консултација одржаних од септембра до новембра 2020. године, чиме је потврђена велика подршка заинтересованих страна и шире јавности датом акционом плану и

² "Regulation (EU) 2023/2419 of the European Parliament and of the Council of 18 October 2023 on the labelling of organic pet food", OJ L, 2023/2419, 27. 10. 2023. Интернет: ELI <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2419/oj>; Legislation for the organics sector. Интернет: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/organic-farming/legislation_en

предложеним мерама. Наиме, тренутне пројекције предвиђају значајан раст у сектору животне средине у овој деценији. Према неким изворима, удео органског пољопривредног земљишта у укупном пољопривредном земљишту до 2030. године, према садашњим пројекцијама, требало би да достигне између 15 и 18%. Циљ који је постављен прописима са уделом од 25% у укупном пољопривредном земљишту је далеко амбициознији. Стога, циљ овог Акционог плана јесте да стимулише значајно повећање удела органске пољопривреде у ЕУ подстицањем пољопривредника да пређу на органску производњу и повећају доступност органске хране како би се премостио јаз између уобичајеног пословања и „додатних напора“ потребних да се постигне прописани циљ од 25% учешћа органске производње у пољопривредној производњи до 2030. године. Наиме, сматра се да ће више органске хране постати доступно већем броју грађана Европе укључивањем органских производа у школске оброке и мензе на радном месту путем јавних набавки, у угоститељском сектору кроз подстицаје и видљивост, у супермаркетима кроз промотивне кампање и уз свакодневно кување код куће. Такође, неопходно је решити питање доступности и приступачности органске хране како би се побољшала доступност ове хране породицама са ниским примањима. Акциони план такође има за циљ да пружи подршку пољопривредницима при преласку на органску производњу повећањем могућности за сопствено образовање и обуку, као и давањем веће подршке тржишту органских производа и истовремено одређивањем релевантних подстицаја. Осим важећих прописа ЕУ о органској пољопривреди, као и датог независног извештаја, стање о органској пољопривреди ЕУ у великој мери одражавају званични статистички подаци који се воде у државама чланицама, иако са не сасвим идентичном статистичком методологијом.

2) МЕРЕ ЕУ

Уредба о органској производњи и обележавању органских производа, као основни пропис у овој области, донела је неке основне мере којима се утврђују базични начини уређења сваке области. У поглављу Уредбе који се односи на Правила о органској производњи наведени су предмети, односно производи на које се ова Уредба примењује, затим општи циљеви, општа начела, посебна начела (у оквиру којих су дата посебна начела прераде хране и посебна начела прераде хране за животиње). У погледу правила о органској производњи, наведена су прво општа правила органске производње, а затим посебна правила органске производње за биљне производе, сточарство, аквакултуру, процес пераде хране и прераде хране за животиње. У одељку Уредбе о означавању органских производа, представљене су званичне ознаке, као и прописани знак ЕУ за органске производе. Осим тога, успостављен је систем обавезне сертификације, која може бити појединачна и групна. Поред тога,

одређен је начин спољне трговине (извоза и увоза) органским производима са трећим земљама. У посебном прилогу ове Уредбе прописан је начин сакупљања, паковања, транспорта и складиштења органских производа. Уредбом о обележавању органске хране за кућне љубимце утврђује се начин обележавања хране за кућне љубимце, произведене у складу са правилима у погледу производње органске хране за животиње предвиђене Уредбом (ЕУ) 2018/848. Акциони план за развој органског сектора ЕУ за период 2021–2027. године доноси укупно 23 мере за подстицање развоја органског сектора у ЕУ, при чему су најзначајније: посвећивање веће институционалне пажње органским производима; обезбеђивање амбициозног буџета у оквиру политике промоције ЕУ за повећање потрошње органских производа; повећање пажње на зелене јавне набавке; даље повећање дистрибуције органских производа у школским програмима; појачавање борбе против превара у овој области; развијање базе сертификата свих субјеката; синхронизован рад са радом на дигиталним пасошима за органске производе; повећање дистрибуције и продаје органских производа и др.

3) САДРЖАЈ

Правила о органској производњи

Општи циљеви

Пре свега, у одељку Уредбе о правилима о органској производњи Уредба прописује да органска производња има одређене опште циљеве. Осим циљева, Уредба одређује и опште и посебне принципе органске производње. Општи циљеви органске производње су следећи: допринос заштити животне средине и климе; одржавање дуготрајне плодности земљишта; допринос високом нивоу биодиверзитета; значајан допринос нетоксичној средини; допринос високим стандардима добробити животиња, а посебно задовољавању етолошких потреба животиња у зависности од врсте којој припадају; подстицање кратких канала дистрибуције и локалне производње у различитим областима Уније; подстицање очувања ретких и аутохтоних раса којима прети изумирање; и др.³

Општи принципи

Општи принципи органске производње су следећи: (а) поштовање природних система и циклуса и одржавање и унапређење стања земљишта, воде и ваздуха, здравља биљака и животиња и њихове међусобне равнотеже;

³ “Regulation (EU) 2018/848”, *op. cit.*, Art. 4.

(б) очување елемената природног пејзажа као што су добра природног наслеђа; (в) одговорно коришћење енергије и природних ресурса као што су вода, земљиште, органска материја и ваздух; (г) производња разноврсне хране и других пољопривредних и аквакултурних производа високог квалитета; (д) обезбеђивање интегритета еколошке производње у свим фазама производње, припреме и дистрибуције хране и сточне хране; и др.⁴

Посебни принципи

У погледу пољопривредних делатности и аквакултуре, органска производња заснива се на следећим посебним принципима: (а) одржавање и унапређење живота у земљишту очувањем природне плодности земљишта, биодиверзитета и стабилности земљишта задржавањем воде и спречавањем и сузбијањем губитка органских материја, збијања и ерозије земљишта, уз исхрану биљака првенствено кроз екосистем земљишта; (б) ограничавање употребе необновљивих ресурса и екстерних инпута на најмању могућу меру; (в) рециклажа отпада и нуспроизвода биљног и животињског порекла као сировина у биљној и сточарској производњи; (г) одржавање здравља биљака превентивним мерама, посебно одабиром одговарајућих врста, сорти или хетерогеног материјала отпорног на штетне организме и болести, одговарајућим плодоредом, механичким и физичким методама и заштитом природних непријатеља штетних организама; (д) коришћење семена и животиња са високим степеном генетске разноврсности, отпорности на болести и дуговечности; и др.⁵

Посебни принципи прераде органске хране

Производња прерађене органске хране заснива се на следећим посебним принципима: (а) производња органске хране од органских састојака пољопривредног порекла; (б) ограничавање употребе адитива за храну, нееколошких састојака са претежно технолошким и сензорним функцијама, микронутријената и помоћних средстава за прераду тако да се користе у најмањој могућој мери и само у случајевима суштинске технолошке потребе или у посебне нутритивне сврхе; (в) искључивање супстанци и метода обраде које би могле довести до погрешних закључака о правој природи производа; (г) пажљива обрада органске хране, пожељно коришћењем биолошких, механичких и физичких метода; (д) искључивање хране која садржи или се састоји од синтетизованих наноматеријала.⁶

⁴ *Ibid.*, Art. 5.

⁵ *Ibid.*, Art. 6.

⁶ *Ibid.*, Art. 7.

Посебни принципи прераде органске хране за животиње

Производња прерађене органске сточне хране заснива се на следећим посебним принципима: (а) производња органске хране за животиње од органске хране; (б) ограничавање употребе адитива за сточну храну и помоћних средстава за прераду тако да се користе у најмањој могућој мери и само у случајевима суштинских технолошких или зоотехничких потреба, или у посебне нутритивне сврхе; (в) искључивање супстанци и метода обраде које би могле довести до погрешних закључака о правој природи производа; (г) пажљива прерада органске сточне хране, по могућству коришћењем биолошких, механичких и физичких метода.⁷

Основна правила органске производње

Општа правила органске производње

Произвођачи послују у складу са наведеним општим правилима органске производње. Само производи и супстанце одобрене у складу са прописаним одредбама могу се користити у органској производњи. Јонизујуће зрачење се не сме користити у преради органске хране или органске хране за животиње, као ни у преради сировина које се користе у органској храни или органској храни за животиње. Осим тога, забрањено је клонирање и узгој животиња са вештачки изазваном полиплоидијом. По потреби предузимају се превентивне мере и мере предострожности у свакој фази производње, припреме и дистрибуције. Производња се може поделити на јасно и ефективно одвојене производне јединице за органску производњу, производњу у прелазном периоду и неорганску производњу. Ово важи уколико су у јединицама неорганске производње испуњени следећи услови: што се тиче животиња, укључене су различите врсте; што се тиче биља, укључене су различите сорте које се лако разликују. Што се тиче алги и животиња из аквакултуре, исте врсте могу бити укључене под условом да су производне локације или производне јединице јасно и ефикасно одвојене. У случају трајних усева чији је период гајења најмање три године, могуће је укључити различите сорте које се не могу лако разликовати, или исту сорту, али под условом да се ради о производњи у оквиру плана транзиције и под условом да ће прелазак на органску производњу последњег дела површине повезаног са предметном производњом почети што је пре могуће, а да ће се завршити у року од највише пет година. У таквим случајевима: (а) пољопривредник најмање 48 сати унапред обавештава надлежни орган или, по потреби, контролни орган или контролну институцију о почетку бербе

⁷ *Ibid.*, Art. 8.

сваког од предметних производа; (б) по завршетку жетве пољопривредник обавештава надлежни орган или, по потреби, контролни орган или контролну институцију о тачним количинама жетве из дотичних јединица и о предузетим мерама за издавање производа; и др. Прописано је да се одређени захтеви који се односе на различите врсте и сорте не примењују у случају истраживачких и образовних центара, оплемењивачких места, умножавача семена и активности оплемењивања. Ако се у прописаним случајевима не управља у складу са правилима органске производње, произвођачи: (а) могу да чувају производе који се користе за органске производне јединице и производне јединице у прелазном периоду одвојено од оних који се користе за неорганске производне јединице; (б) могу да држе производе произведене у органским производним јединицама, производним јединицама у прелазном периоду и неорганским производним јединицама одвојено једне од других; и др.⁸

Прелазно раздобље

Прописано је да пољопривредници и произвођачи који производе алге или животиње из аквакултуре морају да поштују прелазни период. При томе, током читавог прелазног периода примењиваће се сва правила о органској производњи утврђена овом Уредбом. Транзициони период почиње најраније када фармер или произвођач који производи алге или животиње аквакултуре, пријави своју активност надлежним органима у држави чланици у којој обавља своју делатност и у којој производња подлеже систему контроле. Ниједан претходни период не може се ретроактивно признати као део прелазног рока, осим ако су земљишне парцеле произвођача биле предмет мера које су утврђене програмом који се спроводи у складу са прописима у циљу обезбеђивања да се на овим парцелама не користе други производи или супстанце осим одобрених за употребу у органској производњи; или под условом да произвођач може да докаже да су земљишне парцеле природне или пољопривредне површине које у периоду од најмање три године нису третиране производима или супстанцама које нису одobreне за употребу у органској производњи.⁹

Забрана употреба ГМО

Како се наводи у овој Уредби, ГМО производи произведени од ГМО и производи произведени уз помоћ ГМО не смеју се користити у храни или храни за животиње или као храна, храна за животиње, помоћна средства за

⁸ *Ibid.*, Art. 9.

⁹ *Ibid.*, Art. 10.

прераду, средства за заштиту биља, ђубрива, побољшивачи земљишта, биљни репродуктивни материјал, микроорганизми или животиње у органској производњи. Како би поштовали забране везане за ГМО и производе произведене од ГМО за исхрану људи и животиња, произвођачи могу да се ослању на етикете производа које су причвршћене на производ или постављене у складу са адекватним прописима Уније. Субјекти могу претпоставити да ГМО и производи произведени од ГМО нису коришћени у производњи купљене хране и хране за животиње када такви производи немају етикету или нису праћени приложеним документом у складу са законским прописима, осим ако су добили друге податке из којих се види да означавање предметних производа није у складу са тим правним актима. Ради поштовања забране, субјекти који користе такве неорганске производе купљене од трећих лица треба да захтевају потврду продавца да ови производи нису произведени од ГМО или са ГМО.¹⁰

Означавање органских производа

Употреба појмова који се односе на органску производњу

Према овој Уредби, сматра се да је ова Уредба узета у обзир уколико је производ означен термином који се односи на органску производњу ако су производ, његови састојци или храна која се користи за његову производњу описани на етикетама, у промотивним материјалима или комерцијалним документима терминима који купца информишу да су производ, састојци или храна за животиње произведени у складу са овом уредбом. Посебно, термини наведени у овој Уредби и њихови деривати и скраћенице, као што су „био“ и „еко“, сами или у комбинацији, могу се користити у оквиру целе Уније на било ком језику наведеном у анексу за обележавање и оглашавање производа који су у складу са овом уредбом. Никакви изрази, укључујући изразе који се користе на жиговима или у називима компанија или у пракси, не смеју се користити у обележавању или рекламирању, а који би могли да доведу потрошача или корисника у заблуду сугеришући да су производ или његови састојци у складу са овом уредбом. Такође, производи произведени током прелазног периода не могу се означавати или рекламирати као органски производи или као производи из прелазног периода. Међутим, биљни репродуктивни материјал, прехранбени производи биљног порекла и храна за животиње биљног порекла произведени током прелазног периода, могу бити означени и рекламирани као производи из прелазног периода коришћењем термина „из прелазног периода“, или изрази који му одговара, уз одређене услове. Осим тога, у овој Уредби наводи се да се изрази прописани

¹⁰ *Ibid.*, Art. 11.

за органске производе не користе за производ за који закон Уније захтева да етикета или реклама мора да назначи да тај производ садржи ГМО, да се састоји од ГМО или да је произведен од ГМО. За прерађену храну органски изрази могу да се користе на продајним етикетама и списку састојака под следећим условима: прерађена храна је у складу са правилима органске производње ове уредбе; сви састојци пољопривредног порекла садржани у прерађеној храни су органски; најмање 95% суве материје производа је органско; и др. Такође, прописано је да прерађена храна за животиње може садржати одговарајуће ознаке.¹¹

Обавезне изјаве

Ако производи испуњавају потребне услове, ознака такође мора да садржи нумеричку ознаку контролног тела или контролне институције чијој контроли подлеже субјект који је извршио последњу операцију у оквиру производње или припреме. У случају претходно упаковане хране, амбалажа мора имати и ознаку ЕУ за органску производњу, осим у одређеним изузецима. Када се користи лого ЕУ за органску производњу, место узгоја пољопривредних сировина од којих је производ направљен треба да буде назначено у истом видном пољу, и у зависности од потребе у једном од следећих облика: „расте у ЕУ“ – ако се пољопривредна сировина узгаја у Унији; „гаји се ван ЕУ“, ако се пољопривредна сировина узгаја у трећим земљама; „гаји се у ЕУ/ван ЕУ“, ако се део пољопривредних сировина узгаја у Унији, а део у трећој земљи. За потребе првог подстава, реч „узгајано“ може се према потреби заменити речима „из аквакултуре“, а речи „у ЕУ“ или „ван ЕУ“ могу се заменити или допунити именом држава или називом земље и региона, ако су све пољопривредне сировине које чине производ узгајане у тој земљи или ако је применљиво у том региону. За означавање места узгоја пољопривредних сировина од којих је производ састављен, може се занемарити мали масени удео састојака, под условом да укупна количина занемарених састојака не прелази 5% укупне масе пољопривредних сировина. Речи „у ЕУ“ или „ван ЕУ“ не смеју бити видљивије од назива производа у погледу боје, величине и фонта.¹²

Знак ЕУ за органску производњу

Знак ЕУ за органску производњу може се користити у обележавању, презентацији и рекламирању производа који су у складу са овом уредбом. Лого ЕУ за органску производњу може се користити и у информативне и

¹¹ *Ibid.*, Art. 30.

¹² *Ibid.*, Art. 32.

образовне сврхе везане за постојање и оглашавање самог логотипа, под условом да ова употреба не доводи потрошаче у заблуду у погледу органске производње одређених производа, и под условом да је лого приказан у складу са утврђеним правилима. Прописано је да ознака ЕУ за органску производњу не може да се користи за прописану прерађену храну, нити за производе из прелазног периода. Међутим, када се користи према Уредби, ознака ЕУ за органску производњу је званични сертификат. При томе, употреба логоа ЕУ за органску производњу није обавезна за производе увезене из трећих земаља. Ако се приликом обележавања ових производа наводи овај знак, и он мора бити одговарајући. Осим тога, ознака ЕУ за органску производњу усклађена је са правилима наведеним у овој Уредби. Национални и приватни знакови могу се користити за обележавање, представљање и рекламирање органских производа који су у складу са овом уредбом. При томе, Комисија је овлашћена да донесе делегиране акте у вези са ознаком ЕУ за органску производњу и правилима која се односе на њу.¹³

Сертификација

Систем сертификације

Произвођачи и групе произвођача који производе, припремају, дистрибуирају или чувају органске производе или производе из прелазног периода, који увозе такве производе из треће земље или извозе у трећу земљу, или стављају у промет, пре стављања било ког производа у промет као „органског производа“, или као „производа у прелазном периоду“, или пре прелазног периода, пријављују своју активност надлежним органима државе чланице у којој се она обавља и у којој њихово предузеће подлеже систему контроле. Ако су надлежни органи пренели своје надлежности или делегирали одређене послове службене контроле или одређене послове у вези са другим службеним пословима на више контролних органа или контролних институција, произвођачи или групе произвођача ће у пријави навести који контролни орган или која контролна институција проверава усаглашеност њихове делатности са овом уредбом и издаје одговарајућу потврду. Произвођачи који продају претходно упаковане органске производе директно крајњем потрошачу или кориснику, ослобођени су обавезе пријаве и обавезе поседовања сертификата, под условом да не производе, припремају или чувају такве производе (осим у случају да је реч о продајном месту), нити их увозе из треће земље, нити поверавају такве активности другом лицу као подизвођачу. Ако су произвођачи или групе произвођача поверили било који део својих активности трећим лицима као подизвођачима, онда надлежни

¹³ *Ibid.*, Art. 33.

орган или, по потреби, контролно тело или контролна институција проверава усклађеност послова поверених подизвођачима са овом уредбом у контексту контроле коју врше над произвођачима или групама произвођача који су поверили своју делатност подизвођачима.¹⁴

Сертификат

Надлежни органи, односно, по потреби контролни органи или контролне институције, издају сертификат свим произвођачима и групама произвођача који су регистровали своју делатност у складу са овом уредбом, и који добијају сертификат који се издаје у електронском облику кад год је то могуће и омогућава најмање идентификацију произвођача и групе произвођача, укључујући списак чланова, категорију производа обухваћених сертификатом и рок његовог важења; и који потврђује да је пријављена активност у складу са овом уредбом. Сертификат се издаје у складу са моделом утврђеним овом уредбом. Утврђено је да произвођачи и групе произвођача не могу пласирати своје производе као органске производе или производе из прелазног периода, ако не поседују овај сертификат.¹⁵

Група произвођача

Прописано је да се свака група произвођача састоји само од чланова који су пољопривредници или произвођачи који узгајају алге или животиње аквакултуре и који такође могу учествовати у преради, припреми или стављању у промет хране или хране за животиње, а чији годишњи промет органске производње не прелази 25.000 евра или стандардни економски резултат органске производње не прелази 15.000 евра годишње, или од којих свако газдинство има највише пет хектара или 0,5 хектара у случају стакленика, односно 15 хектара у случају трајних травњака. Осим тога, све групе произвођача треба да имају седиште у држави чланици или у трећој земљи, правни субјективитет, и да се састоје само од чланова чије се производне активности или могуће додатне активности одвијају у географској близини, у истој држави чланици или истој трећој земљи. На тај начин се успоставља заједнички систем маркетинга за производе које производи група, и систем интерних контрола састављен од документованог скупа контролних активности и процедура у складу са којима су именована лица или органи одговорни за проверу усклађености сваког члана групе са прописима ове уредбе.¹⁶

¹⁴ *Ibid.*, Art. 34.

¹⁵ *Ibid.*, Art. 35.

¹⁶ *Ibid.*, Art. 36.

Званичне контроле и друге службене активности

Веза са Уредбом (ЕУ) 2017/625 и додатним правилима и мерама за службене контроле и друге службене активности у вези са органском производњом и означавањем органских производа

Званичне контроле спроведене у складу са уредбом 2017/625 ради верификације усклађености са овом уредбом посебно укључују: проверу да ли субјекти примењују превентивне мере и мере предострожности из Уредбе у свакој фази производње, припреме и дистрибуције; проверу евиденције и мера, процедура или аранжмана уведених како би се обезбедило јасно и ефикасно раздвајање еколошких производних јединица, производних јединица у прелазном периоду и неорганске производне јединице, као и одговарајућих производа произведених у тим јединицама и материја и производа који се користе у органским производним јединицама, производним јединицама у прелазном периоду и неорганским производним јединицама и то у случају да постоје неорганске производне јединице или производне јединице у прелазном периоду на фарми. Таква верификација обухвата провере на парцелама за које је претходни период ретроактивно признат као део прелазног периода и провере у неорганским производним јединицама. Ако произвођачи истовремено прикупљају органске производе, производе из прелазног периода и неорганске производе или их припремају или складиште у истој припремној јединици или простору, или транспортују до других субјеката или јединица, проверавају евиденцију и мере, уведене су процедуре или аранжмани како би се осигурало да се операције одвијају просторно или временски одвојено, и проверило да ли су спроведене одговарајуће мере чишћења. Ако је потребно, уводе се мере за спречавање замене производа како би органски производи и производи из прелазног периода били увек идентификовани, а органски производи, производи из прелазног периода и неоргански производи ускладиштени пре и после поступака припреме, тако да су просторно или временски одвојени једни од других. Верификација подразумева и успостављање и функционисање система интерне контроле група субјеката. Ако су субјекти изузети од обавезе извештавања у складу са овом уредбом или од обавезе поседовања сертификата у складу са овом уредбом, проверава се да ли су испуњени услови за то изузеће.¹⁷

¹⁷ Ibid., Art. 37, 38.

Трговина са трећим земљама

Извоз органских производа у треће земље

Производ се може извозити из Уније као органски производ и носити ознаку ЕУ за органску производњу ако је у складу са правилима органске производње из ове уредбе. При томе, Комисија је овлашћена да доноси делегиране акте којима се допуњава ова Уредба у погледу докумената намењених царинским органима у трећим земљама, посебно у погледу издавања сертификата о извозу органских производа у електронском облику кад год је то могуће, и давања гаранција да су органски производи који се извозе у складу са овом Уредбом.¹⁸

Увоз органских производа и производа из транзиционог периода из трећих земаља

Производ се као органски или прелазни производ може увести из треће земље ради стављања у промет унутар Уније ако је испуњен један од следећа три услова: 1) сви произвођачи и групе произвођача, укључујући извознике у релевантној трећој земљи, били су подвргнути контролама контролних органа или контролних институција, а ти органи или институције су издали сертификат извозницима којим се потврђује да су произвођачи/групе произвођача у складу са овом Уредбом; 2) производ долази из треће земље и испуњава услове наведене у релевантном трговинском споразуму; или 3) производ долази из треће земље која је призната у складу са овом Уредбом, а тај производ је у складу са еквивалентним правилима производње и контроле те треће земље и увезен са сертификатом о инспекцији који потврђује ову усаглашеност, и који је издат од стране надлежног органа, власти, контролног органа или контролне институције те треће земље. Субјекти у трећим земљама могу у било ком тренутку увозницима и националним властима у Унији и тим трећим земљама пружити информације које омогућавају идентификацију произвођача који су њихови добављачи и контролних органа или контролних институција тих добављача, с циљем обезбеђивања следљивости органског производа или производа из прелазног периода. Ове информације се такође стављају на располагање контролним органима или контролним институцијама увозника.¹⁹

¹⁸ *Ibid.*, Art. 44.

¹⁹ *Ibid.*, Art. 45.

Уредба 2023/2419 о обележавању органске хране за кућне љубимце

Овом Уредбом утврђују се посебни захтеви за обележавање хране за кућне љубимце произведене у складу са правилима у погледу производње органске хране за животиње предвиђене Уредбом (ЕУ) 2018/848. Ова Уредба ставља производе на тржиште у складу са чланом 2. став 5. Уредбе (ЕУ) 2018/848. Узимајући у обзир циљеве ЗПП-а који се односе на осигурање правичног прихода за пољопривреднике, и одговор на захтеве друштва за храном и здрављем, растућа потражња потрошача за органским производима је прилика за даље ширење сектора хране за кућне љубимце и повећање прихода пољопривредника који се баве органском производњом. Уважавајући чињеницу да сектор хране за кућне љубимце има улогу у доприносу циљевима Европског зеленог договора, и признајући да су предвиђене нове мере означавања, ова Уредба и јединствена употреба логотипа органске производње ЕУ требало би да помогну у развоју и промовисању сектора хране за кућне љубимце, како продајом производа еколошки свесним потрошачима, који воде рачуна о састојцима у производима које купују, тако и пружањем могућности за стварање додатне вредности за органске нуспроизводе и копроизводе. Сектор хране за кућне љубимце би стога требало да буде у могућности да допринесе, иако скромно, повећању површине пољопривредног земљишта у Унији за органску пољопривреду до 2030. године, како је предвиђено Саопштењем Комисије од 19. априла 2021. године и Акционим планом за развој органског сектора.²⁰

Акциони план за развој органског сектора (2021–2027)

Површина намењена органској пољопривреди у ЕУ у последњих десет година порасла је за скоро 66%, односно са 8,3 милиона хектара из 2009. године, на 13,8 милиона хектара у 2019. години, што је у том тренутку чинило 8,5% укупне „коришћене пољопривредне површине“ у ЕУ. Са овим повећањем површине значајно је порасла и малопродаја, тако да се у последњих десет година њена вредност удвостручила, те је у 2010. години износила приближно 18 милијарди евра, а 2019. године више од 41 милијарду евра. У овом документу наводи се да је Европски зелени план у средишту политичке агенде Комисије. Наиме, његов главни циљ је одржива, климатски неутрална Европа до 2050. године, која делује као покретач инвестиција и економског раста.²¹ У овом Акционом плану прописане су 23 мере за развој органског

²⁰ “Regulation (EU) 2023/2419 of the European Parliament and of the Council of 18 October 2023 on the labelling of organic pet food,” *OJ L*, 2023/2419, 27. 10. 2023. Интернет: ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2419/oj>.

²¹ “Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions on an Action

сектора ЕУ: посвећивање веће пажње органским производима по питању информисања и комуникације; наставак обезбеђивања амбициозног буџета за повећање потрошње органских производа; подстицање веће потрошње органских производа у јавним мензама; повећање дистрибуције органских производа у школским програмима; ојачавање борбе против превара у овој области; развијање базе сертификата свих субјеката из ЕУ, а касније и релевантних субјеката из трећих земаља; синхронизација са радом на дигиталним пасошима за органске производе; да се релевантне заинтересоване стране јасно обавезу да подрже и повећају дистрибуцију и продају органских производа; да се процене специфичне околности и потребе држава чланица у погледу раста сектора животне средине; да се објављују редовни извештаји о органској производњи у ЕУ на основу података Еуростата; повећање прикупљања тржишних података у сарадњи са државама чланицама; анализа нивоа организованости ланца снабдевања у органском сектору; упућивање и боље информисање јавности о „групној сертификацији“; сарадња са државама чланицама и заинтересованим странама на подстицању локалне и занатске прераде органских производа; помагање државама чланицама у осмишљавању мера за органску производњу у руралним областима, које промовишу родну равноправност и младе пољопривреднике; подржавање истраживања и иновација у оквиру Хоризонт Европа о алтернативним изворима органски произведених витамина; подржавање истраживања и иновације у области алтернативних извора хранљивих материја, узгоја и добробити животиња у аквакултури; предузимање корака за успостављање пилот мреже органских фарми са позитивним утицајем на климу ради размене добрих пракси; додела средстава у оквиру Хоризонт Европа за подршку очувању и коришћењу генетских ресурса, активности предоплећења и оплећења и доступности органског семена; додела средстава у оквиру програма Хоризонт Европа за истраживачке и иновационе пројекте за алтернативне приступе контроверзним сировинама, обрађујући посебну пажњу на бакар и друге, према процени Европске агенције за безбедност хране ризичне супстанце; наставак рада са државама чланицама и цивилним друштвом на проналажењу конкретних и оперативних начина за даље унапређење добробити животиња у органској производњи; да се усвоји оквир за пластику на биолошкој бази, компостабилну и биоразградиву пластику; промовисање ефикасније и одрживије коришћење воде, повећане употребе обновљиве енергије и чистог транспорта и смањене емисије хранљивих материја у свим врстама пољопривреде, при чему органска пољопривреда игра водећу улогу.²²

Plan for the Development of Organic Production”, COM/2021/141 final/2. Интернет: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0141R\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52021DC0141R(01))

²² *Ibid.*

Извештај о органској производњи у ЕУ (2019–2024)

Овај извештај припремио је и спровео независни Европски суд ревизора, из Луксембурга, под називом „Органска производња у ЕУ: Празнине и недоследности које ометају успех политике“, из 2024. године, с циљем да процени доношење, примену и праћење подршке ЕУ за органску пољопривреду у периоду 2014–2022. годину, а где је релевантно и одредбе и програме који су били на снази за период 2023–2027. године, односно све до доношења овог извештаја. Према датом извештају, скоро 40% земљишта у ЕУ користи се за пољопривреду. Док је примарна улога пољопривреде да обезбеђује храну, она такође доприноси развоју и друштвеној кохезији руралних подручја. Пољопривреда зависи од одрживог коришћења природних ресурса, али такође представља извор еколошких и климатских притисака, што доводи до загађења земљишта, воде и ваздуха и прекомерне експлоатације природних ресурса. Од 90-их година прошлог века ЕУ подстиче коришћење еколошки одрживе пољопривредне праксе. При томе, органска производња је једини начин пољопривредне производње који је стандардизован и регулисан на нивоу ЕУ. Циљ органске производње је производња хране коришћењем природних супстанци и процеса, у складу са принципима и правилима утврђеним законодавством ЕУ. Пошто се заснива на строгом ограничењу синтетичких пестицида и ђубрива, органска производња се сматра еколошки одрживијом алтернативом од конвенционалне пољопривреде, и додатно доприноси већем биодиверзитету и смањењу коришћења воде и загађења ваздуха и земљишта. Плодоред и друге праксе управљања које се користе на органским фармама могу побољшати здравље и плодност земљишта, способност тла да задржи воду, као и хватање угљеника, доприносећи отпорности на климатске промене. У 2022. години око 17 милиона хектара обрађивано је органски у ЕУ, што представља око 10,5% укупне коришћене пољопривредне површине. Док се у ЕУ удео од органске пољопривредне површине константно повећава од 2014. године, усвајање органских пољопривреда је значајно варирало на нивоу држава чланица, и то у распону од 0,6% на Малти до 25,7% у Аустрији. Органска производња снабдева тржиште органским производима како би одговорила на потрошачку потражњу за одрживијом храном. Као таква, она је у сржи органског сектора који обухвата све актере и процесе од њиве до потрошача. У 2022. години органски производи су чинили око 4% укупног тржишта хране у ЕУ, генеришући 45 милијарди евра у продаји. Између 2014. и 2022. године продаја органских производа у ЕУ се више него удвостручила. Међутим, остају значајне разлике између држава чланица у погледу потрошње органских производа. У 2022. години распон је био од два евра по глави становника у Румунији до 365 евра по глави становника у Данској. Ове разлике истичу неуједначен развој тржишта органских производа широм ЕУ

и директну повезаност са куповном моћи у државама чланицама. На основу наведеног, Извештај предлага следеће препоруке:

Препорука 1 – Ојачати стратешки оквир ЕУ за органски сектор и побољшати везу са ЗПП подршком. При томе, Комисија треба да: (а) до краја 2026. побољша стратешки приступ ЕУ за органски сектор путем: дефинисања дугорочне визије сектора након 2030. године, постави мерљиве циљеве и основне индикаторе за процену постигнутог напретка, размотри додатне циљеве за допуну циља од 25% подручја органске производње како би се осигурао свеукупни развој сектора (нпр. подстицати органску производњу и потрошњу); (б) до краја 2027. године охрабри државе чланице да боље повежу употребу ЗПП подршке са потребама које су идентификовали за органски сектор. Наиме, како се наводи у овом извештају, утврђено је да државе чланице нису обезбедиле доследну примену органских правила, и да су ретко укључивале било какве органске принципе мимо законских захтева приликом тражења ЗПП подршке за развој органске пољопривреде, док је у државама чланицама распрострањена употреба дерогација за неорганско семе, која не подстиче пољопривреднике да производе органско семе и спречава да се развија ово тржиште. Такође, осим подржавајући прихватање органске производње, утврђено је да државе чланице нису циљале финансирање ЗПП-а довољно добро да би успеле да ојачају позицију фармера у ланцу вредности и даље да развијају органски сектор.

Препорука 2 – Боље интегрисати животну средину и тржишне циљеве органске пољопривреде у ЗПП-у. При томе, Комисија треба да: (а) даје упутства државама чланицама да доследно примењују правила дефинисана органском регулативом и да боље интегришу органске принципе ЗПП подршке у органској пољопривреди; (б) процени допринос средстава ЗПП подршке економској одрживости органске пољопривреде како би се боље усмерила подршка ЗПП-а у органском сектору након 2027. године; (ц) анализира употребу свих одобрења и одступања за органску пољопривреду и, ако је одговарајуће, да предузме корективне радње. Циљни рок имплементације је до краја 2026. године. Наиме, утврђено је да ЗПП углавном подржава органску производњу за очекивану животну средину и климатске предности. Међутим, оквир за праћење и евалуацију успостављен од Комисије и државе чланице дозвољава само праћење потрошње ЕУ, али не и његов утицај који треба проценити. Комисија би могла да процени утицај подршке ЗПП-а кроз друге постојеће инструменте ЕУ, али они не садрже релевантне и репрезентативне информације за органску производњу. На процес креирања политике и даље утиче ограничена доступност података за органски сектор, укључујући податке о тржишту органских производа.

Препорука 3 – Осигурати доступност релевантних података за процену развоја органске производње. Комисија треба да: (а) на основу већ

прикупљених података ради са државама чланицама на процени резултата који је дала подршка ЗПП-а за органску производњу у постизању ЗПП циљева; (б) прикупља релевантне и репрезентативне информације о органској производњи за процену утицаја ЗПП подршке; (в) анализира потребу за прикупљањем детаљнијих података о органском сектору (нпр. оператери, подручје у процесу конверзије и др.) за подршку одлукама о политици. Циљни датум имплементације за ставке (а), (б) је крај 2027, и за (в) крај 2028. године.²³

Статистички подаци о производњи органских производа у ЕУ

Званични статистички подаци о органској производњи у ЕУ могу у великој мери да помогну приликом одређивања правца развоја органске производње у ЕУ. Наиме, површина која се користи за органску пољопривредну производњу у ЕУ наставља да расте и 2022. године достигла је 16,9 милиона хектара (ha), у односу на 15,9 милиона ha у 2021. години и 14,7 милиона ha у 2020. години. Површина која се користи за органску пољопривреду била је еквивалентна до 10,5% од укупне коришћене пољопривредне површине у ЕУ. Између 2012. године и 2022. године површина која се користи за органску пољопривреду повећала се у скоро свим земљама ЕУ. Највеће стопе раста у овом периоду биле су у Хрватској (+306%), Португалу (278%) и Бугарској (182%). Највећи удео површина за органску пољопривреду у укупним пољопривредним површинама био је у Аустрији (27%), Естонији (23%) и Шведској (20%). Насупрот томе, удео органске пољопривреде био је испод 5% у пет земаља ЕУ 2022. године, са најнижим уделом на Малти (испод један %), Бугарској и Ирској (обе 2 %).

4) ИЗВОРИ

- Dabbert, Stephan, Haring, Anna Maria, Zanolli, Raffaele, *Organic Farming: Policies and Prospects*, Zed Books Ltd, 2013.
- Bórawski, Piotr, et al., Development of Organic Milk Production in Poland on the Background of the EU, *Agriculture* 2021, 11, 323. Интернет: <https://doi.org/10.3390/agriculture11040323>.
- Kaufmann, Peter, Stagl, Sigrid, Franks, Daniel W., Simulating the diffusion of organic farming practices in two New EU Member States, *Ecological Economics*, Vol. 68, 2009.

²³ European court of auditors (2024), Organic farming in the EU Gaps and inconsistencies hamper the success of the policy, https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/SR-2024-19/SR-2024-19_EN.pdf.

- Wróbel, Barbara, Challenges Identified in Relation to the Implementation of EU Regulation 2092/91 and Principles for Organic Livestock Production in New EU Member States, *Biological Agriculture and Horticulture*, Vol. 26, 2008.
- Demirkol, Celal, Azabagaoglu, Mecit Omer, A comparison between turkey and EU countries about potential organic red meat production, *Journal of Science, Списание за наука „Ново знание“*, Vol. 7–2, 2018.
- Lorenz, Helge, Fischer, Peter, Schumacher, Britt, Adler, Philipp, Current EU-27 technical potential of organic waste streams for biogas and energy production, *Waste Management* Vol. 33, 2013.
- Савић, Мирјана, Мијајловић, Нада, Катић, Б., Законски оквир за производњу и промет органске хране у ЕУ и СЦГ, Економика Пољопривреде, број 3/2006.
- Dimitrijević, Bojan, Golijan-Pantović, Jelena, Lakić, Nada, Lekić, Slavoljub, Bulatović, Branka, Rajić Zoran, Jelić, Sreten, Impact of certain demographic characteristics on consumer attitudes about organic agricultural and food products in the Republic of Serbia, *Economics of Agriculture*, Vol. 71, No. 4, 2024, doi:10.59267/ekoPolj24041365D.
- Grubor, Aleksandar, Đokic, Nenad, Organic food consumer profile in the Republic of Serbia. *British Food Journal*, Volume 118 Issue 1, 2006.
- Дабовић, Душан, Европско законодавство о храни и пољопривреди: преглед најзначајнијих прописа у области хране и пољопривреде у Европи, Институт за европске студије, Београд, 2024.
- Дабовић, Душан, Акциони план ЕУ за развој органске производње (2021–2027), *Европско законодавство*, бр. 83, 2023.

5) ЗНАЧАЈ ЗА РЕПУБЛИКУ СРБИЈУ

Након спроведене анализе основа система органске производње ЕУ, што укључује важеће прописа на нивоу Уније, односно одговарајуће Уредбе као и акциони план за развој ове области у датом периоду, са пројекцијом и конкретним мерама за унапређење овог система, не само за дати период већ и за наредни период, може се утврдити да је нормативна уређеност ове области скоро потпуна. При томе, узимајући у обзир критичке наводе из ревизорског извештаја о примени подршке овој области из буџета Уније, којим се истовремено дају препоруке за превазилажење датих несагласности, очигледно је да постоји разрађен модел функционисања датог система, уз повремене корекције и усклађивања његових могућих неусаглашености. Осим тога, анализом релевантних статистичких података, може се са сигурношћу утврдити о генералном напретку овог система у дужем временском периоду, уз извесне неусклађености на нивоу држава чланица,

али са предвиђеним начинима превазилажења постојећих разлика, чиме се отвара пут постизању прописаних циљева, не само у оквиру важећег Акционог плана за органску производњу, већ и објављених стратегија у овој области, као и Зеленог договора из области заштите животне средине. Аутор рада пружа и одговарајућу анализу садржаја Закона о органској производњи Републике Србије, као основног правног акта у овој области у нашој земљи. У Републици Србији органска производња пољопривредних и других производа уређена је посебним Законом донетим 2006. године, а затим Законом о органској производњи са основним текстом из 2010. године, са изменама и допунама из 2019. године које су биле у складу са тада важећим законодавством ЕУ у овој области.²⁴ На основу овог Закона донети су и ажурирани позаконски акти о одређеним техничким питањима у овој области.²⁵ У оквиру Закона прописани су циљеви и начела органске производње, методе органске производње, контрола и сертификација у органској производњи, прерада, обележавање, складиштење, превоз, промет, увоз и извоз органских производа, као и друга питања од значаја за органску производњу. При томе, утврђено је да се одредбе овог Закона примењују на производе који потичу из свих фаза органске биљне и сточарске производње, укључујући животињску аквакултуру, и када су ти производи намењени промету, и односе се на примарне пољопривредне производе, прерађене пољопривредне производе који се користе као храна, потом на храну за животиње, семе, расад и садни материјал, те квасце који се користе као храна. Коначно, производи добијени ловом дивљих животиња и риболовом не сматрају се производима органске производње.²⁶ Из наведеног се може утврдити да домаће законодавство у доброј мери прати законодавни оквир прописан на нивоу ЕУ.

²⁴ „Закон о органској производњи“, *Службени гласник РС* бр. 30/10, 17/19 – др. закон.

²⁵ „Правилник о документацији која се доставља овлашћеној контролној организацији ради издавања потврде, као и о условима и начину продаје органских производа“, *Службени гласник РС* бр. 88/16; „Правилник о контроли и сертификацији у органској производњи и методама органске производње“, *Службени гласник РС* бр. 95/20, 24/21; „Списак овлашћених контролних организација за обављање послова контроле и сертификације у органској производњи за 2025. годину“, *Службени гласник РС* бр. 8/25.

²⁶ „Закон о органској производњи“, *op. cit.*, чл. 1, 2.

THE BASICS OF THE EU ORGANIC PRODUCTION SYSTEM

Dušan DABOVIĆ*

Abstract: This paper aims to identify the basic elements of the EU organic production system. In the paper, the author analyses the measures adopted by the EU, taking into account independent reports issued in this area and relevant statistical data. The author seeks to determine the importance of the organic production system for the Republic of Serbia. In doing so, the author uses scientific methods of text analysis, such as the formal-legal method, the comparative-legal method, and statistical methods. The introduction provides an insight into the basic applicable EU regulations in this area. The content presents questions about the structure of the basic regulation in this area. However, due to the length of the text, only the production methods of specific groups of organic products (plant products, livestock, aquaculture, processed food, and processed animal feed) were analysed. The author also presents certain content of other EU regulations regulating the observed area and provides an appropriate analysis of the current Action Plan for 2021-2027. Furthermore, a very important independent audit report on EU financial assistance in this area for 2014-2022, with some data up to 2024, is also presented. Besides, the author also provided the most relevant statistical data for the previous period. The author also presents an appropriate analysis of the content of the Law on Organic Production of the Republic of Serbia as the basic legal act in this area.

Keywords: organic production, rural development, incentives, GMO, sustainability, biodiversity, agricultural land, labelling of organic products.

* Ministry of Agriculture, Forestry and Water Management of the Republic of Serbia. E-mail: dusan.dabovic@minpolj.gov.rs; ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0009-8985-0290>.